

Prima instanță: E. Silivestru

Instanța de apel: N. Vascan, A. Bostan și V. Negru

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

13 iulie 2016

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Valentina Clevadî, Sveatoslav Moldovan,
Tamara Chișca-Doneva și Oleg Sternioală

examinînd chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Chiperi Natalia, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Natalia Chiperi către Liceul internat Republican cu Profil Sportiv, privind anularea ordinului de concediere, restabilirea la locul de muncă, achitarea salariului restant, achitarea prejudiciului pentru reținerea carnetului de muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 decembrie 2015, prin care apelul declarat de Chiperi Natalia a fost respins, iar apelul declarat de Liceul internat Republican cu Profil Sportiv a fost admis, fiind casată hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 22 iulie 2015, cu pronunțarea unei noi hotărîri.

A C O N S T A T A T:

La 10 februarie 2014, Natalia Chiperi a depus cererea de chemare în judecată către Liceul Internat Republican cu Profil Sportiv, privind anularea ordinului de concediere, restabilirea la locul de muncă, achitarea salariului restant, achitarea prejudiciului pentru reținerea carnetului de muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că la 19 februarie 2013, conform ordinului nr 07-25P, a fost angajată în funcția de contabil șef la Liceului internat Republican cu Profil Sportiv în baza contractului individual de muncă încheiat și înregistrat sub nr. 45 în registrul de evidență a salariaților.

Potrivit pct. 13 a contractului, salariul se achită lunar la data de 15 a fiecărei luni calendaristice, salariul de bază conform certificatului de salarizare a fost de 5690.74 lei lunar.

Menționează că la 15 octombrie 2013 a depus cerere de eliberare din serviciu la propria dorință. La 17 octombrie 2013 s-a îmbolnăvit, în concediul medical s-a aflat pînă la data de 25 octombrie 2013.

După ieșirea din concediul medical a continuat să activeze pînă la 11 noiembrie 2013. La 12 noiembrie 2013 pînă la data de 21 noiembrie 2013 s-a aflat pe buletin. La 22 noiembrie 2013 cînd s-a reîntors la locul de muncă a fost anunțată de angajator că, la data de 11 noiembrie 2013 a fost emis ordinul de concediere nr 07-21 OP, însă un asemenea ordin nu i-a fost adus la cunoștință.

În condițiile respective a fost emis un ordin de concediere în care a fost înscris dată din urmă, deși la acea data a îndeplinit atribuțiile de serviciu.

Reclamanta precizează că la data concedierii nu i s-a eliberat carnetul de muncă, nu i s-a achitat concediul medical, astfel reținerea carnetului de muncă i-a creat impedimente la angajarea în cîmpul muncii, carnetul de muncă i-a fost pierdut.

La 15 ianuarie 2014 i s-a eliberat dublicatul carnetului unde nu sunt înscrise datele la stagiul de muncă din anul 1999-2013.

Consideră Natalia Chiperi că ordinul de concediere este ilegal și neîntemiat, deoarece conform art. 85 alin. 1 Codul muncii, salariatul are dreptul să înceteze contractul individual de muncă, din proprie inițiativă anunțînd angajatorul printr-o cerere scrisă cu 14 zile înainte. Imediat după ce a fost eliberată din serviciu s-a adresat să fie restabilită la locul de muncă, însă a primit răspuns că concedierea a fost legală, angajatorul facînd trimitere la perioada de 14 zile, însă analizînd această perioadă a conchis că ea a fost depășită, iar reclamanta a continuat să activeze. Conform art 85 alin 5 CM RM, dacă după expirarea termenului de 14 zile, salariatul a continuat să activeze și nu a fost concediat, angajatorul îl poate concedia doar după o cerere repetată a acestuia. Emiterea ordinului de concediere fără a se respecta prevederile legale ale Codului muncii a privat-o de dreptul de a munci, drept prevăzut și garantat atît de Constituție cît și de Codul muncii.

Mai mult ca atît, i s-a refuzat eliberarea carnetului de muncă și a indemnizației medicale și de concediere.

Reclamanta specifică faptul că concedierea ilegală i-a adus și un prejudiciu moral însemnat, manifestat prin retrăiri, prin impresia care a creat-o angajatorul față de foștii colegi, impresia lăsată față de alți angajatori prin reținerea carnetului de muncă și imposibilitatea de a se angaja la un loc de muncă.

Menționează faptul că la data concedierii nu i s-a eliberat carnetul de muncă, carnetul de muncă i s-a eliberat la data de 15 ianuarie 2014, în urma numeroaselor sesizări pe care le-a făcut către pîrît. În așa mod angajatorul a lipsit-o de posibilitatea reală de a munci, din care motive consideră că urmează ca pîrîtul să-i achite salariul mediu conform acordului scris dintre părți, iar în caz de litigiu - în temeiul hotărîrii instanței de judecată. Astfel salariul mediu lunar constituie 5690 lei, iar pîrîtul a privat-o ilegal de a munci pe un termen de 2 luni.

Solicită Natalia Chiperi anularea ordinului de eliberare din funcție, restabilirea la locul de munca, încasare prejudiciului material în legătură cu privarea ilegală de a munci

prin eliberarea din serviciu (încasarea salariului în mărime de 5690,74 lei calculat din luna noiembrie pînă la restabilire), încasarea prejudiciului pentru reținerea carnetului de muncă în mărime de 11381,48 lei, repararea prejudiciului moral în mărime de 50000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun.Chișinău din 22 iulie 2015, cererea de chemare în judecată înaintată de Natalia Chiperi către Liceul internat Republican cu Profil Sportiv, privind anularea ordinului de concediere, restabilirea la locul de muncă, achitarea salariului restant, achitarea prejudiciului pentru reținerea carnetului de muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, a fost admisă parțial. A fost anulat ordinul nr. 07-21 Op din 11 noiembrie 2013, privind desfacerea contractului individual de muncă A fost restabilită Natalia Chiperi la lucru în calitate de contabil-șef al Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv. S-a dispus încasarea din contul Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, în beneficiul Nataliei Chiperi, salariul pentru absența forțată de la lucru în mărime de 119505, 18 lei, prejudiciul moral în mărime de un salariu mediu în sumă de 3995, 89 lei și cheltuielile pentru serviciile juridice în sumă de 1000 lei. S-a dispus încasarea din contul Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 3885,16 lei. În rest, acțiunea Nataliei Chiperi a fost respinsă (f.d. 90, 95-103).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 decembrie 2015, apelul declarat de Chiperi Natalia a fost respins, iar apelul declarat de Liceul internat Republican cu Profil Sportiv a fost admis, fiind casată hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 22 iulie 2015, cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Natalia Chiperi către Liceul internat Republican cu Profil Sportiv, privind anularea ordinului de concediere, restabilirea la locul de muncă, achitarea salariului restant, achitarea prejudiciului pentru reținerea carnetului de muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 150, 151-163).

Prin decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2016, prin care au fost respinse ca neîntemeiate pretențiile apelantului Liceul Internat Republican cu Profil Sportiv, privind încasarea din contului Nataliei Chiperi a cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat achitată pentru depunerea apelului în sumă de 2914 lei (f.d. 176-180).

La 10 martie 2016, Chiperi Natalia a contestat cu recurs decizia instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și parțial hotărîrea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care pretențiile să fie admise integral.

În motivarea recursului recurenta a invocat faptul că atît instanța de apel, cît și prima instanță nu au constatat toate circumstanțele ce țin de soluționarea problemei cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin reținerea carnetului de muncă .

Copia deciziei instanței de apel a fost expeditată în adresa părților la 11 ianuarie 2016 (f.d. 164), fiind recepționată de către recurent la 19 ianuarie 2016 (f.d. 188).

Prin urmare, instanța de recurs constată că recursul a fost declarat în termen.

La 31 mai 2016, în adresa intimatului a fost expediată copia recursului declarat de Chiperi Natalia, iar la 29 iunie 2016, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care Liceul Internat Republican cu Profil Sportiv a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Studiind materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul declarat de Chiperi Natalia întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Actele pricinii certifică faptul că la 19 februarie 2013 între Liceul Internat Republican cu Profil Sportiv, în persoana directorului Ion Robu și Natalia Chiperi a fost încheiat contract individual de muncă, înregistrat sub nr. 45 în registrul de evidență al salariaților, cu durata de 19 februarie 2013 – 19 februarie 2014, în funcția de contabil-șef, angajat de bază (f.d. 6-8).

Prin ordinul nr. 07-25p din 19 februarie 2013, Natalia Chiperi a fost numită în funcție de contabil-șef, în baza contractului individual de muncă, începînd cu aceeași zi (f.d. 10).

Ulterior, la 15 octombrie 2013, Chiperi Natalia a înaintat directorului Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv o cerere prin care a solicitat concedierea din proprie inițiativă (f.d. 35).

Din actele pricinii și anume din certificatul de concediu medical nr. 1097987, în perioada 17 octombrie 2013 – 23 octombrie 2013, Chiperi Natalia s-a aflat în concediu medical (f.d. 36).

Prin ordinul directorului Ion Robu nr. 07-210p din 11 noiembrie 2013, a fost desfăcut contractual individual de muncă încheiat cu Chiperi Natalia, care deținea funcția de contabil-șef, în temeiul cererii de eliberare din funcție din proprie dorință depusă de Natalia Chiperi (f.d. 9).

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizînd situația de fapt din prezenta speță, în raport cu probele anexate la dosar, consideră oportun de a reitera prevederile art. 85, alin. (1) și (5) Codul Muncii, care statuiază expres că salariatul are dreptul la demisie – desfacere a contractului individual de muncă, cu excepția prevederii alin. (41), din proprie inițiativă, anunțînd despre aceasta angajatorul, prin cerere scrisă, cu 14 zile calendaristice înainte. Curgerea termenului menționat începe în ziua imediat următoare zilei în care a fost înregistrată cererea. Dacă, după expirarea termenelor indicate în alin. (1), (2) și (41), salariatul nu a fost de fapt eliberat din funcție și el își continuă activitatea de muncă fără să-și reafirme în scris dorința de a desface contractul individual de muncă, eliberarea acestuia nu se admite.

Colegiul instanței de recurs menționează că Liceul Internat Republican cu Profil Sportiv, nu a respectat termenul de 14 zile stabilit la art. 85 alin. (1) Codul Muncii, or,

angajatorul urma în perioada 16 octombrie 2013 – 30 octombrie 2013 urma să soluționeze cererea depusă de Chiperi Natalia cu privire la demisie.

Instanța de recurs menționează, faptul că Chiperi Natalia în perioada 17 octombrie 2013 – 23 octombrie 2013, s-a aflat în concediu medical, nu întrerupe curgerea termenului de 14 zile, prevăzut de art. 85 Codul Muncii, în interiorul căruia angajatorul urma să emită ordinul de concediere.

Din cele relatate supra, se distinge ilegalitatea ordinului nr. 07-210p din 11 noiembrie 2013, privind desfacerea contractului individual de muncă, din care motive corect a fost anulat de către prima instanță, cu restabilirea Nataliei Chiperi la lucru în, calitate de contabil-șef al Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv.

În ceea ce ține de restabilirea la serviciu a Nataliei Chiperi, instanța de recurs menționează că potrivit contractului individual de muncă nr. 45 din 19 februarie 2013 încheiat între Liceul Internat Republican cu Profil Sportiv și Natalia Chiperi, a fost încheiat pe o durată determinată și anume din 19 februarie 2013, până la 19 februarie 2014, în funcția de contabil-șef.

Astfel, Colegiul consideră oportun de a reitera prevederile art. 667, alin. (1) Cod Civil, care statuează expres că părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte și pot stabili conținutul lor, iar potrivit art. 668, alin. (1) și (2) Cod Civil - contractul încheiat legal obligă părțile nu numai la ceea ce au stipulat expres, dar și la tot ceea ce rezultă din natura lui în conformitate cu legea, cu uzanțele sau cu principiile echității. Contractul produce efecte numai între părți dacă legea nu prevede altfel.

Prin urmare, având în vedere că contractul individual de muncă, a fost încheiat pe perioada determinată și anume 19 februarie 2013 – 19 februarie 2014, Natalia Chiperi urmează a fi restabilită la serviciu în funcția de contabil-șef al Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv până la 19 februarie 2014.

În continuare, instanța de recurs menționează că potrivit art. 10, alin. (2), lit. h) Codul Muncii - angajatorul este obligat să plătească integral salariul în termenele stabilite de prezentul cod, de contractul colectiv de muncă și de contractele individuale de muncă.

Potrivit art. 128 din același cod – salariul reprezintă orice recompensă sau câștig evaluat în bani, plătit salariatului de către angajator în temeiul contractului individual de muncă, pentru munca prestată sau care urmează a fi prestată. La stabilirea și achitarea salariului nu se admite nici o discriminare pe criterii de sex, vârstă, handicap, origine socială, situație familială, apartenență la o etnie, rasă sau naționalitate, opțiuni politice sau convingeri religioase, apartenență sau activitate sindicală. Salariul este confidențial și garantat.

Instanța de recurs consideră oportun de a reitera prevederile art. 136, alin. (5) Codul Muncii - salariul tarifar pentru categoria I de calificare la nivel de ramură sau de unitate se reexaminează în funcție de condițiile economice concrete ale ramurii sau în funcție de posibilitățile financiare ale unității. Totodată, quantumul lunar total al salariului unui

angajat, calculat în baza sistemului tarifar de salarizare, nu poate fi mai mic decât cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, stabilit de Guvern.

În conformitate cu prevederile art. 142, alin. (1) și (2) Codul Muncii – salariul se plătește periodic, nemijlocit salariatului sau persoanei împuternicite de acesta, în baza unei procuri autentificate, la locul de muncă al salariatului, în zilele de lucru stabilite în contractul colectiv sau individual de muncă, dar: a) nu mai rar decât de două ori pe lună pentru salariații remunerați pe unitate de timp sau în acord; b) nu mai rar decât o dată pe lună pentru salariații remunerați în baza salariilor lunare ale funcției. Angajatorul este obligat să încunoștințeze salariatul despre mărimea salariului, forma retribuției, modul de calculare a salariului, periodicitatea și locul de plată, reținerile, alte condiții referitor la salariu și modificările acestora.

Astfel, prin prisma normelor de drept citate, Nataliei Chiperi urmează să i se încaseze salariul pentru absența forțată de lucru pe perioada 22 noiembrie 2013 – 19 februarie 2014 (data limită de valabilitate a contractului individual de muncă nr. 45 din 19 februarie 2013).

Instanța de recurs menționează că la dosar este anexat certificatul eliberat pe numele Nataliei Chiperi, de către Liceul internat Republican cu Profil Sportiv, ce vizează perioada de activitate a Nataliei Chiperi februarie 2013 – noiembrie 2013 (f.d. 37).

Potrivit pct. 5 din hotărârii Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004, privind aprobarea modului de calculare a salariului mediu – la determinarea salariului mediu, se iau în calcul 3 luni calendaristice de lucru premergătoare evenimentului de care depinde plata respectivă.

Prin urmare, potrivit certificatului enunțat supra, Chiperi Natalia a fost remunerată pentru luna octombrie 2013 – 4385,43; pentru luna septembrie 2013 – 5328,6 lei și pentru luna august 2013 – 4426,61 lei, iar salariul mediu constituind 4713,54 lei $((4385,43 \text{ lei} + 5328,6 \text{ lei} + 4426,61 \text{ lei})/3=4713,54 \text{ lei})$.

Tot hotărârea Guvernului enunțată mai, la pct. 7 stabilește că la determinarea salariului mediu se aplică 21,1 zile – număr mediu de zile lucrătoare pe lună cu săptămîna de lucru de 5 zile. Astfel, o zi lucrătoare va fi de 223,39 lei $((4713,54 \text{ lei} (\text{salariul mediu lunar})/21,1=223,39 \text{ lei})$.

Reieșind din calculul de mai sus, Nataliei Chiperi urmează să i se achite suma de 14118,27 lei cu titlu de salariul pentru absența forțată de lucru $((4713,54 \text{ lei} * 2 \text{ luni}) + (223,39 \text{ lei} * 21 \text{ zile})=14118,27 \text{ lei})$.

Instanța de recurs menționează că ceea ce ține de certificatul medical nr. 1100803 eliberat pe numele Nataliei Chiperi, pentru perioada 12 noiembrie 2013 – 15 noiembrie 2013 și 18 noiembrie 2013 – 21 noiembrie 2013, Liceul internat Republican cu Profil Sportiv v-a fi obligat să calculeze și să achite Nataliei Chiperi concediul medical, conform legislației în vigoare.

În continuarea, instanța de recurs se va referi la pretenția reclamantei ce ține de repararea prejudiciului moral, și în acest sens consideră oportun de a reitera prevederile art. 90 alin., alin. (1), (2) și (3) Codul Muncii, care statuează expres că în cazul

restabilirii la locul de muncă a salariatului transferat sau eliberat nelegitim din serviciu, angajatorul este obligat să repare prejudiciul cauzat acestuia. Repararea de către angajator a prejudiciului cauzat salariatului constă în: a) plata obligatorie a unei despăgubiri pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă într-o mărime nu mai mică decât salariul mediu al salariatului pentru această perioadă; b) compensarea cheltuielilor suplimentare legate de contestarea transferului sau a eliberării din serviciu (consultarea specialiștilor, cheltuielile de judecată etc.); c) compensarea prejudiciului moral cauzat salariatului. Mărimea reparării prejudiciului moral se determină de către instanța de judecată, ținându-se cont de aprecierea dată acțiunilor angajatorului, dar nu poate fi mai mică decât un salariu mediu lunar al salariatului.

Colegiul menționează că Nataliei Chiperi, i-au fost aduse suferințe prin faptul eliberării ilegale din funcție și just a dispus încasarea din contul Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, în beneficiul Nataliei Chiperi, prejudiciul moral în mărime de un salariu mediu în sumă de 4713,54 lei.

Colegiul instanței de recurs menționează că este neîntemeiat argumentul recurenteii cu privire la repararea prejudiciului suportat ca urmare a reținerii carnetului de muncă, or, ca urmare a anulării ordinului nr. 07-21 Op din 11 noiembrie 2013 și restabilirea Nataliei Chiperi în funcția de contabil-șef al Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, nu poate fi invocat faptul reținerii carnetului de muncă și decad pretențiile în acest sens.

Colegiul instanței de recurs, precizează că prima instanță, luând la bază prevederile art. 96 CPC, corect a dispus încasarea din contul Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, în beneficiul Nataliei Chiperi a sumei de 1000 lei – cu titlu de cheltuieli pentru servicii juridice (f.d. 25), iar în această parte hotărârea primei instanțe urmează a fi menținută.

În ceea ce ține de calcularea taxei de stat, instanța de recurs menționează că prin prisma art. 98, alin. (1) și (2) CPC, proporționat părții admise din acțiune, v-a dispune încasarea în bugetul de stat suma de 564,95 lei – cu titlu de taxă de stat.

Din considerentele sus-menționate și având în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost constatate pe deplin de către prima instanță și instanța de apel, însă normele de drept material și procedural au fost aplicate eronat, nefiind necesară verificarea suplimentară de dovezi, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Chiperi Natalia, a casa integral decizia instanței de apel și parțial hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea în partea restabilirii la serviciu, încasarea salariului pentru absența forțată de la serviciu și repararea prejudiciului moral a unei noi hotărâri.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. b) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Chiperi Natalia.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 09 decembrie 2015 și parțial hotărîrea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 22 iulie 2015, pronunțate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Natalia Chiperi către Liceul internat Republican cu Profil Sportiv, privind anularea ordinului de concediere, restabilirea la locul de muncă, achitarea salariului restant, achitarea prejudiciului pentru reținerea carnetului de muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, în partea restabilirii la serviciu, încasarea salariului pentru absența forțată de la serviciu și repararea prejudiciului moral, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărîri după cum urmează:

Se restabilește Natalia Chiperi la lucru în calitate de contabil-șef al Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, pe durata contractului individual de muncă nr. 45 din 19 februarie 2013, pînă la 19 februarie 2014.

Se încasează din contul Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, în beneficiul Nataliei Chiperi, salariul pentru absența forțată de la lucru în mărime de 14118 (patrusprezece mii una sută optsprezece) lei 27 bani.

Se obligă Liceul Internat Republican cu Profil Sportiv să calculeze și să achite concediul medical Nataliei Chiperi, în baza certificatului medical nr. 1100803 ce include perioada 12 noiembrie 2013 – 15 noiembrie 2013 și perioada 18 noiembrie 2013 – 21 noiembrie 2013, conform legislației în vigoare.

Se încasează din contul Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, în beneficiul Nataliei Chiperi, suma de 4713 (patru mii șapte sute treisprezece) lei și 54 bani – cu titlu de prejudiciu moral.

Se încasează din contul Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv, în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 564 (cinci sute șasezeci și patru) lei 95 bani.

În rest, hotărîrea primei instanțe se menține.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadi

Sveatoslav Moldovan

Tamara Chișcă-Doneva

Oleg Sternioală